

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

Wat is ELEKTRO-ACUPUNCTUUR toch wel?

TOT DE WETENSCHAPPELIJK niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis, de duidelijkste hedendaagse definitie voor kwakzalverij, moeten wij ook de acupunctuur rekenen. Deze oude uit het Verre Oosten stammende geneeswijze, waarbij men er van uitgaat, dat er een relatie bestaat tussen inwendige organen en bepaalde punten van de huid, heeft de laatste jaren ook in Europa aanhangers gevonden.

In Mongolië worden nog heden ten dage patiënten behandeld volgens de 5000 jaar oude methode: het steken van naalden in de huid. Het Duitse blad „Neue Illustrierte“ gaf enige tijd geleden afbeeldingen van dr. Dender uit Oelan-Bator in Mongolië, die alle 786 punten van de huid kent, die hem in staat stellen om, naar hij beweert, elke ziekte te genezen. Een andere foto uit Oelan-Bator in het Duitse weekblad liet een vrouw zien, lijdende aan migraine, die met drie naalden was behandeld, twee in het voorhoofd, even boven de aanzetten van de wenkbrauwen en een in de slaap. Zo zou de pijn worden weggenomen.

In de Duitse Bondsrepubliek zijn degenen, die zich bedienen van een hedendaagse vorm van deze acupunctuur, namelijk de electro-acupunctuur, vrij talrijk. In Europa zouden er in het geheel zelfs 400 zijn. Een zekere dr. Voll uit Württemberg heeft een paar jaar geleden een apparaat gebouwd, samen met een zekere dr. Werner, dat hem, naar hij beweert, in staat stelt de verschillen in elektrische spanningen te meten, die er bestaan op de klassieke acupunctuur-plaatsen van de huid van de patiënt. Men geeft de patiënt daartoe een electrode in de hand, terwijl de acupuncteur met een elektrische stift de betreffende punten aanraakt. Dat moet de diagnose voorstellen. Op een meter zijn uitslagen te zien... Intussen is een dergelijk apparaat, dat tussen de 2000 en 3000 DM kost, al in beslag genomen door de procureur-generaal in Hof. Het zou je reinste zwendel zijn.

Men zal zich herinneren, dat ook in de Verenigde Staten al dergelijke in werkelijkheid waardeloze apparaten in

de handel zijn gebracht om via elektronische weg een diagnose te stellen. (Maandblad tegen de Kwakzalverij, februari 1965). Zij het dan, dat daar geen sprake was van de aanvullende wonder-middelen van de vijftig eeuwen oude acupunctuur. En zelfs het „meten“ van de „plus“- en „minus“-uitstralingen door onze pastoor Mullenders met zijn wichelroede lijkt er op. (Zie Maandblad van april 1965).

ZOALS OOK PASTOOR Mullenders in Wahlwiller met de wichelroede geneesmiddelen toetst — zo gaan ook deze Duitse dienaren van de elektro-acupunctuur zo ver, dat zij de geneesmiddelen, die zij toedienen toetsen met het apparaat. Want het wonderlijke is dat de heren, die zich beroepen op de oeroude acupunctuur hun patiënten niet met naalden behandelen, zoals de man in Oelan-Bator. Neen, de magie met het elektronische apparaat moet nog wat verder gedreven worden. Niets is onbegrijpelijker, niets verbaast de leek blijkbaar meer, dan wat elektronische apparaten presteren. Of het nu een televisie-apparaat is of de elektronische hokus-pokus van de elektro-acupunctuur.

Men brengt een geneesmiddel, ja een

ampul, zoals ook pastoor Mullenders dat doet met zijn wichelroede, in de stroomkring van het apparaat. Zodra de uitslag op de meter door een ampul wordt opgeheven is het geneesmiddel gevonden! Simple comme bonjour! Men ziet het, een „kind kan de was doen“. Toch menen de elektro-acupuncteurs ontdekt te hebben, dat zij het best „nostoden“, kunnen bezigen, een bepaald homoeopatisch geneesmiddel.

De officiële wetenschap houdt zich, zoals men zal begrijpen, verre van deze zaken, die in de Duitse Bondsrepubliek al een betreurenswaardige omvang hebben bereikt: Een elektro-acupuncteur, de reeds genoemde dr. Voll, kon mededelen, dat wie door hem behandeld wilde worden, rekenen moet op een wachttijd van tien maanden...

De electro-acupunctuur is het nieuwe jasje, waarin de oude „wonderdoener“ van de kwakzalverij zich toont. Dat jasje is heel handig geweven uit twee zaken waarmee men indruk kan maken op mensen van de twintigste eeuw: de exotische oer-oude Aziatische acupunctuur en de hedendaagse elektronica. Maar kwakzalverij is het daarom niet minder.

DE WET OP DE DIERPROEVEN

DE STAATSSECRETARIS VAN Sociale Zaken en Volksgezondheid, dr. A. J. H. Bartels acht het bij de voorbereiding van een „Wet op de dierproeven“ van belang kennis te nemen van en zo mogelijk rekening te houden met de inzichten van de organisaties, die tegen de vivisectie strijden. De staatssecretaris heeft dit medegedeeld in antwoord op vragen van het Tweede Kamerlid Van Dis (SGP). Zonder op de te volgen procedure vooruit te lopen verklaarde dr. Bartels zich in elk geval bereid om te zijner tijd, wanneer een voorontwerp van wet zal zijn opgesteld, de bedoelde organisaties in de gelegenheid te stellen van hun oordeel ter zake te doen blijken.

WIJ MOGEN HIER nog her-

inneren aan het belangrijke hoofdartikel van de voorzitter van onze vereniging onder de titel „Vivisectie-perikelen“ in ons meummer. Daarin zei dokter De Groot o.m.: „De charlatanerie op het gebied van de dierproeven is in feite een integrerend onderdeel van de kwakzalverij in het algemeen“. Het inspectie-apparaat, dat men in de wet op de dierproeven wil tot stand brengen kan gevoegelijk worden ingepast, aldus de voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, in het constructieve plan ter verbetering van het Staatstoezicht op de Volksgezondheid, uitvoerig uiteengezet in het maantnummer van het Maandblad tegen de Kwakzalverij.

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is kwakzalverij

Kwakzalver verdient „dikbelegde boterham”

VOOR HET LEIDSE kantongerecht diende de zaak van een 44-jarige inwoner van Katwijk die zich had te verantwoorden voor de verkoop van allerlei totaal waardeloze „geneesmiddelen”. Al meer dan 20 jaar verdiende verdachte daarmee „een dikbelegde boterham”.

Voor het te koop aanbieden van een lange reeks ongeregistreerde verpakte geneesmiddelen had hij al vele veroordelingen op zijn naam staan. Bij de behandeling van zijn laatste zaak (vorig jaar) beloofde hij de rechter plechtig er mee op te houden. In november van het vorig jaar werd hij weer betrapt bij het verkopen van tabletten, die een afdoend middel tegen reumatiek zouden zijn. De Katwijker bestreed, dat zijn tabletten geregistreerd zouden moeten zijn. Volgens hem was de registratie van de stoffen waaruit zijn tabletten waren samengesteld niet dwingend voorgeschreven. De kantonrechter, mr. W. de Koning, wees verdachte er op, aldus lezen wij in het Leidsch Dagblad, dat hij er een foutieve zienswijze op na hield. „Uw tabletten bevatten stoffen, die bij veelvuldig gebruik schadelijk zijn voor de gezondheid en zelfs tot een soort verslaving kunnen leiden”, aldus de kantonrechter, die onthulde, dat de Katwijker al in 1953 met de rechter in aanraking was gekomen voor de verkoop van waardeloze geneesmiddelen (zoals zijn „heilzame injecties” van f 100 per stuk).

In een uitvoerig requisitoir zei de officier, mr. J. A. J. van der Bruggen onder meer, dat verdachte al vele veroordelingen achter de rug had voor bedrog en dat hij ondanks de voortdurende belofte „ik hou er mee op” was doorgegaan met de verkoop van zijn „geneesmiddelen”. Jammer genoeg zijn er altijd weer mensen die er in trappen en bereid zijn hoge bedragen neer te tellen voor allerhande middeltjes, die geen enkele geneeskundige waarde hebben en schadelijk voor de gezondheid zijn”, aldus de officier. Hij eiste een boete van f 500 en een maand voorwaardelijke gevangenisstraf met een proeftijd van twee jaar. De kantonrechter vonniste conform.

IN HET MEINUMMER 1965 van het Maandblad tegen de Kwakzalverij hebben wij melding gemaakt van de veroordeling door de kantonrechter te Leiden van deze man tot een boete van honderd gulden, subs. 20 dagen hechtenis. De officier wilde hem toen, in verband met zijn slechte ge-

Balsem tegen hartkwaal

Geklaagd wordt er pas als er doden vallen

EEN INWONER VAN Schiedam had een wonderlijk geneesmiddel: „een smeerbalsem tegen hartkwaal”. Hij ontzag zich niet in pamfletten deze balsem aan te bevelen. Men moest het spul op de pijnlijke plaatsen rond de hartstreek smeren. De man, die de balsem in een vervallen woning vervaardigde en die aan zijn bedrijf de hoogdravende naam van „Hightree farmaceutische handelsonderneming” gaf, was een apotheker. Maar de inspectie voor de volksgezondheid had de vergunning voor het bereiden en verhandelen van verpakte geneesmiddelen ingetrokken. De apotheker kwam hiertegen in verzet. Onlangs diende deze zaak voor de Raad van State.

„Het was een grof schandaal”, zei de Inspecteur van de volksgezondheid, de heer H. A. M. van Steenberghe voor de Raad van State over de wijze waarop de Schiedammer de geneesmiddelen, waaronder de bewuste smeerbalsem, bereidde en de wereld in stuurde. Aan het verslag in de Volkskrant ontleen wij verder:

„Het was een armoedige, vervallen exwoning waar deze Hightree farmaceutische handelsonderneming werkte. Als laboratorium diende een keukenfonteinje. Het was net zo min een laboratorium als deze raadszaal. Nergens stond aangetekend hoe zijn geneesmiddelen gemaakt waren. De valse reclame, die hij maakte, was ronduit levensgevaarlijk. Als we dit toelaten kan elke knoeier op een achterkamerke een geneesmiddelfabriek beginnen.”

De Schiedammer was bij de Kroon in verzet gekomen tegen het feit, dat zijn vergunning voor het bereiden en verhandelen van verpakte geneesmiddelen was ingetrokken. Zijn raadsman mr. A. M. Mout verraste de Raad van State en de mensen van het ministerie met de mededeling, dat de apotheker geen geneesmiddelen meer wil bereiden. Hij wil zijn balsems en andere spullen bij een fabriek laten maken en zelf verhandelen.

Raadsman mr. C. J. Goudsmit van het ministerie vond dit een „opmerkelijke manoeuvre”. Hij zei: „Voor het verhandelen van geneesmiddelen moet hij een nieuwe aparte vergunning aanvragen, al betwijfel ik sterk of hij die krijgt voor zijn smeerbalsem, dat volgens hem hartziekten verhelpt. Wie garandeert ons, dat hij niet gewoon door zou gaan als we hem zijn oude vergunning lieten houden?”

zondheidstoestand geen hechtenisstraf opleggen, hoewel het hier een geval van recidive betrof. Ook toen werden de handelingen van de Katwijker gebrandmerkt als een „bijzonder kwalijke zaak”. De honderd gulden hebben niet veel uitgewerkt...

DE INSPECTEUR VAN de volksgezondheid en mr. Goudsmit hadden weinig goede woorden voor de balsem, waarmee de Schiedammer de lijdende mensheid wil helpen. Mr. Goudsmit wees op het „gele pamflet”, dat de kopers aanraadt de balsem steeds op de pijnlijke plaatsen rond de hartstreek te smeren. Volgens deze reclame is er geen reden tot bezorgdheid als de pijn verergert. Het garandeert „een volkomen herstel”. „Verschrikkelijke propaganda” noemde mr. Goudsmit dit, en hij zag er „een staaltje van gebrek aan verantwoordelijkheidszin” in, „dat deze apotheker typeert”. Inspecteur Van Steenberghe vond deze reclame vooral gevaarlijk, „omdat mensen erdoor van af worden gehouden naar een dokter te gaan en omdat de patiënt wordt gesuggereerd zelf een diagnose te stellen.”

Mr. Goudsmit meende juridisch zeer sterk te staan. „Het is zonneklaar, dat de apotheker alle voorschriften, die er in de nieuwe wet op de geneesmiddelen staan schromelijk overtreden heeft. De Hightree farmaceutische industrie heeft zich er niets van aangetrokken. Maar ja, hoge bomen vangen veel wind”, zei hij met een ironische woordspeling op de naam van het bedrijf (Hightree — hoge boom).

In een opvallend kort pleidooi zei verdediger mr. Mout, dat de onderneming sinds 1926 nooit een klacht gehoord had, tot een inspecteur na invoering van de nieuwe wet op de geneesmiddelen kwam controleren. (Mr. Goudsmit: „Dat zegt niets. Geklaagd wordt er pas als er doden vallen.”) Volgens mr. Mout had het ministerie de vergunning ingetrokken, zonder duidelijk genoeg de redenen aan te geven. Dat de wetsartikelen, die de apotheker overtreden zou hebben, waren genoemd, vond hij onvoldoende. Hij hield staande, dat daardoor de vergunning onrechtmatig was ingetrokken. Over kwaliteiten en de bereiding van de geneesmiddelen wilde hij niet praten, omdat dat volgens hem nu niet ter zake was. De Raad van State zal de Kroon hierover adviseren.

Er zijn veel kwakzalvers, zegt magnetiseur Koek!

IN DE GELDERLANGER troffen wij een gesprek aan, dat een verslaggever had met de 67-jarige Apeldoornse magnetiseur Koek. De redactie zette er boven: Magnetiseur Koek is nu uitgestreken... En, tussen aanhalingstekens: „De genezing komt uit mijn handen”. Ter informatie van onze lezers laten wij hieronder de hoofdzaken van het gesprek van de verslaggever van De Gelderlander met de heer Koek volgen. Men zal er uit kunnen afleiden, dat de heer Koek van oordeel is, dat er maar weinig echte magnetiseurs zijn en zeer velen, die hij rangschikt onder de „kwakzalvers”. Enkele aanvullingen van de redactie van het Maandblad zal men cursief in de tekst aantreffen.

Open gordijntje

APELDOORN — EEN HUIS met twee voordeuren. Binnen drie pijpeladen van kamers, aldus begint de verslaggever van het dagblad De Gelderlander zijn relaas.

Mevrouw Koek, vriendelijk, dribbelend vrouwtje. De heer Koek, wat boers en met een scherp noordelijk accent.

Over zijn werk raakt hij niet uitgepraat.

Wat is hij?

Magnetiseur.

„Vijftien jaar heb ik ondergedoken gezeten. Vijftien jaar geen vakantie. Er is geen mens hier in Apeldoorn die me niet kent. Geen straat of pleintje. Geen dominee of pastoor. Ze kennen me allemaal. Als u allemaal opschrijft wat ik zeg, zou ik diep ongelukkig worden”.

Hij knauwt zijn n'etjes, praat wat chaotisch, gelooft in zijn werk. Hij zegt: „Maar nou schei ik er mee uit. Ik heb nog nooit met mensen van de krant gepraat. Had ik niet nodig. Maar nu gaat mijn ijzeren gordijntje open. Ik ben een beëdigd en gediplomeerd magnetiseur. Daarvan zijn er in Nederland maar vijftien, en nog ongeveer tweehonderd jongeren. Maar die moeten eerst drie jaar onder controle staan. Ze hebben zich nog niet bewezen. Meneer, ik heb mensen hier gehad die tien jaar verlamd waren en ik heb ze genezen. Niet enkel lichamelijk, maar ook geestelijk. Ik heb gezegd in onze bond dat vrouwen zich niet hoefden uit te kleden om door ons behandeld te worden. Ik ben persoonlijk tegen spiritisten en het uitkleden van vrouwen. Dat is niet nodig. En alle spiritisten zijn toen uit de bond gegooid. Nu is een pastoor voorzitter van onze bond.

De magnetiseur doelt hier op de „Werkgroep van Praktiserende Genezers”, zoals de „Werkgroep van Paranormale Genezers” sedert ruim een jaar heet. Voorzitter daarvan is de reeds herhaaldelijk in de kolommen van ons Maandblad genoemde Zuidlimburgse pastoor Mullenders.

MAGNETISEUR KOEK LAAT de verslaggever dan bewijzen van dankbaarheid van patiënten zien, zoals een reliëfschilderij van Rob Weddepohl, foto's voor en na de behandeling, brieven met „meneer, ik verging eerst van de pijn, maar toen ik bij u kwam...” Hij haalt diploma's, certificaten, zakenbrieven te voorschijn.

Hoe is het begonnen?

„KIJK EENS NAAR MIJN HAND”

„Veertig jaar geleden heb ik mijn gave ontdekt dankzij mijn grootvader. Bertus, zei die, jij hebt de gave om te genezen, maak er een broodwinning van en geen geldwinning. Dat was een godvrezend mens, meneer. Jezus was ook magnetiseur, maar hij deed nog meer. Hij zei, Lazarus, sta op... Ik was toen 12 jaar en woonde in Kampen. Kijk eens naar mijn hand, meneer. Ziet u hoe zacht die is. Daar komt de genezing uit. Ik heb zelfs baronnen en graven genezen”. Hij haalt een overlijdenskaart te voorschijn, waarop een zeer bekende adellijke naam.

„Vijftien jaar geleden moest zijn been geamputeerd worden. Dat been heb ik genezen. Die mens had zoveel vertrouwen. Hij is tien jaar bij me geweest. Iedere week”.

Weer formulieren. De prijzen.

„Sedert tweeënehalf jaar mogen we vier gulden per consult vragen, maar ik ben nooit hoger dan een rijksdaalder gegaan. Ik begeer niets in het leven. Ik heb geen auto, ben nooit op vakantie geweest. Nu ben ik 67 jaar. In die tijd dat ik in Apeldoorn zit heb ik zo'n vier tot viereneenhalf duizend mensen geholpen. Allemaal genezen!” Allemaal? „Nou ja, de meeste”.

Weer noemt Koek bekende namen. Er is een vrouw van een zeer bekend staatsman bij. „De namen mag u niet opschrijven. Nogmaals, het is me niet om reclame te doen. Daar doe ik het niet voor. Ik ben bona fide. Er zijn veel kwakzalvers, meneer. Makkelijk gaat het bij ons niet. Zodra iemand bij ons komt, moet ie dit aanvraagformulier invullen”.

Blauw formulier met 11 vragen. „Dan deze kaart. Die moeten ze iedere keer meenemen”.

Witte kaart, met 52 data van behandeling. Een kadertje: geheimhouding van de op deze kaart geboekte gegevens is voor de magneticus verplicht.

„Die kaart wordt door doktoren gecontroleerd, en die moet ik 1 maal per jaar inleveren. Zoveel procent moet kloppen, dan krijgt je je diploma. Ik was de eerste in Nederland die dat diploma had. Kijk es”. Nu een groen boekje, met ge- en verboden. Zo is de handel in afschermapparaten verboden. Magnetiseur Koek vervolgt: „Ik heb aan alle eisen schitterend voldaan”. Hij haalt een plakboek te voorschijn.

De controle, waarover de magnetiseur Koek spreekt, zou door doktoren geschieden? En wat heeft het voor zin een kaart, door een onbevoegde ingevuld, te controleren zonder dat men de patiënt zelf bij de controle betreft? En hoe zit het bij deze papieren controle met de uit een oogpunt van medische ethiek wel zeer afkeurenswaardige samenwerking van arts en onbevoegden?

Ik ben nooit vervolgd

DE VERSLAGGEVER VAN De Gelderlander heeft dan aan de hand van de gegevens van magnetiseur Koek een aantal gevallen genoteerd, rugklachten, „multiplesclerose”, verlamming van een hand, schoudergewricht dat niet kon bewegen die door Koek zouden zijn genezen. Koek vertelt er bij, dat het magnetiseursvak zwaar werk is. „De laatste anderhalf jaar zijn zes tot zeven van de beste magnetiseurs aan hartverlamming overleden”.

Hij vertelt verder:

„Ik ben nooit vervolgd, dat is ook iets bijzonders in ons vak. Nooit heb ik met de politie te maken gehad. Kapelaans heb ik geholpen, de vrouw van een kantonrechter. De hoofdcoetsier van koningin Wilhelmina. Die had een ontsteking aan zijn arm.”

Hoe magnetiseur Koek het doet? Hij blijkt het bereidwillig de verslaggever van De Gelderlander te willen demonstreren. „Een warm handje over ons voorhoofd”. „Hoofdpijn, trek weg uit dit lichaam”.

Vervolg op pag. 4

Hoeveel kinderen krijg ik?

WIJ HEBBEN VORIG jaar in het aprilnummer van ons Maandblad het verhaal verteld van pastoor Mullenders uit het Zuid-Limburgse Wahlwiller wiens wichelroede brak toen hij daarmee de (anti-conceptie) pil wilde onderzoeken. Aller Hande van Albert Heijn verraste ons in het maartnummer met een opstel over „Wichelroedelopers en hoeveel kinderen?” Het kwam even ter sprake op de jongste ledenvergadering van onze vereniging.

Aan het artikeltje, waarvan de titel niet helemaal duidelijk maakt dat de schrijver toch wel afstand neemt van de wichelroedelopers ontleen wij het volgende:

Magnetiseur KOEK

(vervolg van pag. 3)

Koek zegt zijn grenzen te kennen: „Als ik hem niet kan genezen, gaat er niets van mij en van hem uit. Dan ga ik niet verder. Ik doe het met natuurkracht en ik meen dat ik de gave van God heb gehad. Aan ingebeelde ziekten, hysterische mensen en beenbreuken begin ik niet, meneer. Dat heb ik direct door. Ik heb hysterica gehad die flauw vielen. En als het dan moest pakte ik een emmer water en gooide die over de kop heen”.

Weer de kwakzalvers.

Koek: „Kwakzalvers, daar zijn we tegen. In Amsterdam zijn er drie gediplomeerde magnetiseurs en vierhonderd kwakzalvers. Ik had een jongen uit Steenwijk, die kon eerst alleen dit”. Linkervoet gaat een centimeter van de grond. „Toen kon hij dit”. Rechtervoet gaat een decimeter van de grond. „Nu heeft hij het mooiste taxi-bedrijf in Steenwijk. Dat heeft hij aan mij te danken”.

Men ziet het: de heer Koek beschouwt zich zelf niet als kwakzalver — dat zijn als we op zijn woorden mogen afgaan alleen de strijkers — zonder het „Diploma”, dat overigens gelijk bekend, de kleine groep heren, verenigd in de „Werkgroep van Paranormale Ge-nezers” zichzelf uitrekt.

Wetenschappelijke onderzoekers hebben uitgemaakt dat de personen die zeggen door middel van een wichelroede water te kunnen vinden (of iets anders) niet beschikken over die opmerkelijke gave. Zij verklaren dat er overal water te vinden is onder de bodem.

De instrumenten die de wichelroedelopers gebruiken kunnen zeer variëren. Meestal doen zij hun onderzoekingen met een gevorkte tak; sommigen echter doen het met moderner middelen, zoals plastic draadgevalletjes, slingers, peillood, bezems en heel ingewikkeld in elkaar gezette bouwwekkjes.

Er zijn wichelroedelopers die verklaren dat zij, tijdens het zoeken, eenvoudig aan hun instrument vragen: Hier? Ja? Nee? Als het „ja” is, dan beweegt het instrument.

Hoe is dat toch mogelijk? Geleerden hebben verklaard, dat onbewuste spierreacties, veroorzaakt door het stijf vasthouden van de wichelroede gedurende langere tijd, de oorzaak zijn van het bewegen.

Spierbewegingen

ER WORDT DAN melding gemaakt van een spelletje, door middel waarvan men zou kunnen vaststellen hoeveel kinderen men krijgt. En of het jongens of meisjes zullen zijn! Het is, vanzelfsprekend, een spelletje. Men moet er niet meer waarde aan hechten. Hoe het gaat? De schrijver in Aller Hande legt het ons uit:

Men laat een aan een draad bevestigde gewone naaiaald met de ene hand boven de rug van de andere hand bengelen. Men probeert, op die manier, te zien of men nog kinderen krijgt en ook of het meisje(s) of jongen(s) zullen zijn.

Ook het hoeveel kan men op die manier aflezen: gaat de naald voor en achterwaarts bewegen dan betekent dat een jongen (bij één jongen blijft de naald heen en weer zwaaien; bij meer jongens houdt de slingering even op en begint dan opnieuw en dat zo vaak tot het eindaantal bereikt is).

Een meisje kondigt zich aan als de naald een klein cirkeltje beschrijft. Wie het spelletje doet, zal versteld staan over het resultaat dat altijd nauwkeurig klopt en dat, zoals spreekt, ofwel de bestaande toestand accentueert ofwel geheime wensen of verwachtingen, die men onbewust tot uiting brengt in de spierbewegingen van de hand die de draad vasthoudt, verradt.

(Wanneer we de lange laatste zin goed begrijpen is dat „nauwkeurig kloppen” ironisch bedoeld — het zal namelijk in vele gevallen jaren en jaren duren aler men de zaak kan verifiëren! Iets duidelijker taal ware voor de gemiddelde lezeres van Aller Hande wel aanbevelenswaardig..... Red. Maandblad tegen de Kwakzalverij.)

Het tellende paard

HOE ZULKE ZEER fijne spierbewegingen, die onbewust zijn, óók werden geconstateerd, blijkt uit het verhaal van het tellende, zelfs rekenende paard dat tientallen jaren geleden de (theater) wereld in verbazing bracht.

Het dier bleek te kunnen tellen, te kunnen optellen en te kunnen aftrekken; het deed dat door het eindresultaat van de sommetjes met de poot op de grond af te stampen: dus 4 werd vier keer met de voorpoot stampen enzovoort. De dresseur van het dier bezwoer dat er geen zwendel in het spel was en geleerden onderzochten het geval van alle kanten.

Tot men ontdekte dat het dier reageerde op onbewuste spierbewegingen van zijn baas die, zoals spreekt, intensief meetelde als het dier zijn rekenwerkje begon en dan, dat is begrijpelijk, gespannen was tot in elke vezel. Zodra was het juiste cijfer bereikt of die spanning viel weg; dat voelde het paard aan en het hield dan onmiddellijk op met stampen.

Bedoeld is hier het paard „Kluge Hans”, waarvan men het relaas o.a. kan lezen in het ook in het Nederlands vertaalde boek van Morus „Eine Geschichte der Tiere”.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen te Haarlem, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; J. J. Aukema, Dierenarts te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; J. E. Buiters, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; P. L. Stal, Arts te 's-Gravenhage; J. van Baak, Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, Apotheker te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonnees: Oranjeslaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50 voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50

Correspondentie Oranjeslaan 6, Hilversum.